Sosyal Bilgiler Ö?renme Alanlar?na ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sosyal Bilgiler Ö?renme Alanlar?na ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30604

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sosyal Bilgiler Ö?renme Alanlar?na ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i, 2011 y?l?nda Filiz Zayimo?lu Öztürk taraf?ndan doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? özgün bir ölçme arac?d?r. Ölçe?in temel amac?, Sosyal Bilgiler ö?retmenlerinin ve ö?retmen adaylar?n?n ilkö?retim Sosyal Bilgiler dersi ö?retim program?nda belirlenen ö?renme alanlar?na yönelik sahip olduklar? **özyeterlik** düzeylerini belirlemektir. Ölçek geli?tirme süreci, kapsaml? geçerlik ve güvenirlik analizleri ile desteklenmi?tir.

Ba?lang?çta 126 maddeden olu?an ölçek, **faktör analizi** sonucunda 111 maddelik nihai formuna ula?m??t?r. Bu son form, içerikleri Sosyal Bilgiler ö?renme alanlar?na uygun olarak adland?r?lm?? on farkl? alt boyuttan olu?maktad?r. Ölçe?in iç tutarl?l???, hesaplanan yüksek **Cronbach Alpha** katsay?s? (0.90) ile kan?tlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Ö?retmen Adaylar?, Ö?retmen **Özyeterlik**, Sosyal Bilgiler Ö?retim Program?, **Faktör Analizi**, E?itim Psikolojisi, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Filiz Zayimo?lu Öztürk

Amaç

Ölçe?in birincil amac?, Sosyal Bilgiler dersini veren ö?retmenlerin ve bu alanda mesle?e haz?rlanan ö?retmen adaylar?n?n, dersin müfredat?nda yer alan spesifik ö?renme alanlar?n? ö?retme becerilerine dair inançlar?n?, yani **özyeterlik** alg?lar?n?, güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir.

Bu ölçüm arac?, e?itimcilerin kendilerini hangi ö?renme alanlar?nda daha yeterli veya yetersiz gördü?ünü tespit ederek, hedef odakl? mesleki geli?im programlar?n?n ve hizmet içi e?itimlerin planlanmas? için önemli bir tan? arac? i?levi görmektedir. Ölçek, özellikle ilkö?retim düzeyindeki Sosyal Bilgiler ö?retimine odaklanmaktad?r.

Yap?

Ölçek, psikolojide Albert Bandura taraf?ndan geli?tirilen sosyal bili?sel teoriye dayanan **özyeterlik** (self-efficacy) yap?s?n? ölçmektedir. Ölçek, genel bir yeterlik alg?s? yerine, Sosyal Bilgiler dersi içindeki somut ve ayr? ö?renme alanlar?na yönelik özgül yeterlik inançlar?n? hedef al?r.

Yap?lan analizler sonucunda ölçek, içerikleri dikkate al?narak alanyaz?na uygun biçimde

ARABPSYCHOLOGY.COM

adland?r?lm?? ve yeniden tan?mlanm?? on farkl? alt boyutta yap?land?r?lm??t?r. Bu on faktör, Sosyal Bilgiler dersi ö?retim program?nda yer alan farkl? ö?renme alanlar?n?n isimlerini ta??maktad?r ve böylece çok boyutlu bir yap?y? temsil etmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, hem kapsam geçerlili?i hem de yap? geçerlili?ini içermektedir. Ölçe?in kapsam (içerik) geçerlili?ini sa?lamak için, Sosyal Bilgiler alan?nda uzmanla?m?? be? akademisyen taraf?ndan detayl? incelemeler yap?lm??t?r. Bu incelemeler, maddelerin ilgili ö?renme alanlar?n? yeterince temsil etti?ini do?rulam??t?r.

Yap? geçerlili?i ise **faktör analizi** ile test edilmi?tir. Verilerin analize uygunlu?unu gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsay?s? ve Bartlett Sphericity testi istatistiksel olarak anlaml? (P≤.01) bulunmu?tur. Bu sonuçlar, verilerin faktörle?tirme için uygun oldu?unu ve ölçe?in kuramsal yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???n? incelemek ve güvenirlik kan?t?n? sunmak amac?yla, nihai formun **Cronbach Alpha** iç tutarl?l?k katsay?s? hesaplanm??t?r. Hesaplanan **Cronbach Alpha** katsay?s? 0.90 olarak belirlenmi?tir.

Akademik standartlara göre (Balc?, 2001; Tav?anc?l, 2002; Turgut ve Baykul, 1992), 0.70'in üzerindeki de?erler kabul edilebilir güvenilirlik düzeyini i?aret etti?inden, 0.90 de?eri ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ve Sosyal Bilgiler ö?retmen ve ö?retmen adaylar?n?n özyeterlik düzeylerini ölçmek için güvenilir bir araç oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinin ba?lang?c?nda 126 madde ile yap?lan ilk **faktör analizi**, ölçe?in on dört faktörlü bir yap? sergiledi?ini ortaya koymu?tur. Bu on dört faktör, toplam varyans?n %70,9'unu aç?klam??t?r. Bu a?amada, faktör yükü de?eri 0.40'?n alt?nda kalan 15 madde ölçekten ç?kar?larak madde havuzu 111'e dü?ürülmü?tür.

Kalan 111 madde ile tekrarlanan **faktör analizi** ve faktör döndürme (rotasyon) i?lemi sonras?nda, ölçe?in on alt boyutta topland??? görülmü?tür. Bu on faktör, içerikleri Sosyal Bilgiler dersi ö?renme alanlar?na (örne?in, Birey ve Toplum, Kültür ve Miras) kar??l?k gelecek ?ekilde adland?r?lm?? ve ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? peki?tirmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Geli?tirme

Format: 5'li **Likert** tipi derecelendirme ölçe?i (1= hiç uygun de?il - 5= oldukça uygun)

Language Available: Türkçe

Population Group: Sosyal Bilgiler Ö?retmenleri ve Ö?retmen Adaylar?

Age Group: Yeti?kin

Population Details: ?lkö?retim Sosyal Bilgiler dersi program?nda yer alan ö?renme alanlar?na ili?kin yeterlik alg?lar?n? de?erlendirmek üzere seçilen e?itimciler.

Test Methodology: Aç?mlay?c? **faktör analizi** ve **Cronbach Alpha** güvenirlik katsay?s? hesaplamalar?.

Anahtar Kelimeler

Ö?retim Yeterlili?i, Sosyal Bilgiler, **Özyeterlik**, Ölçek Geli?tirme, E?itim Ara?t?rmalar?, **Likert** Ölçe?i, **Cronbach Alpha**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: filizzayimogluozturk@gmail.com

Correspondence Address: Filiz Zayimo?lu Öztürk (?leti?im için yukar?daki e-posta adresi kullan?labilir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2011 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Kullan?m izinleri ve ücretlendirme bilgileri için do?rudan sorumlu yazar Filiz Zayimo?lu Öztürk ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal teze ait ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: sosyal-bilgiler-ogrenme-alanlarina-iliskin-ozyeterlik-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Zayimo?lu-Öztürk, F. (2011). *Sosyal bilgiler ö?retmenlerinin ve ö?retmen adaylar?n?n ilkö?retim sosyal bilgiler dersi ö?retim program?nda yer alan ö?renme alanlar?na ili?kin özyeterlik düzeylerinin incelenmesi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Balc?, A. (2001). *Sosyal bilimlerde ara?t?rma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem A Yay?nc?l?k.

Tav?anc?l, E. (2002). *Tutumlar?n ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yay?n Da??t?m.

Turgut, M. F., & Baykul, Y. (1992). *E?itimde ölçme ve de?erlendirme*. Ankara: ÖSYM Yay?nlar?.

Sosyal Bilgiler Ö?renme Alanlar?na ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in 111 maddelik nihai formu ve alt boyutlara ait maddeler kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM